

**ОБЕДИНЕНА
БЪЛГАРСКА
БАНКА**

A Member of NBG Group

БЪЛГАРИЯ

ИКОНОМИЧЕСКИ АНАЛИЗИ И ПРОГНОЗИ

Ноември 2011

България: Ключови индикатори

	2009	2010	2011 е
Растеж БВП (%) у/у	-5.50%	0.20%	1.90%
Инфлация ИПЦ към края на годината (%)	0.60%	4.50%	3.9%*
Безработица (%)	9.10%	9.20%	10.20%
Текуща сметка/БВП (%)	-9.90%	-1.00%	0.80%
Търговско салдо EUR млн	-4 174	-2 401	-2593**
ПЧИ EUR млн	3 821	1 639	1 610
Държавен дълг и държавно гарантиран дълг/БВП (%)	15.5%	16.7%	15.0%
Бюджетен излишък/БВП (%)	0.90%	-4.00%	-2.5
Средна доходност 10 годишни ДЦК	5.50%	4.72%	4.32%

Източник: БНБ, прогнози, Министерство на финансите*, ОББ**

ЦИТИРАНЕ ДАННИ В БЮЛЕТИНА
СА ПОСЛЕДНИТЕ ДАННИ,
ПУБЛИКУВАНИ В ОФИЦИАЛНИТЕ
ИЗТОЧНИЦИ КЪМ 30 НОЕМВРИ 2011

ОБЕДИНЕНА БЪЛГАРСКА БАНКА
ДИРЕКЦИЯ ГЛАВЕН ИКОНОМИСТ
СОФИЯ 1040, УЛ. СВЕТА СОФИЯ 5

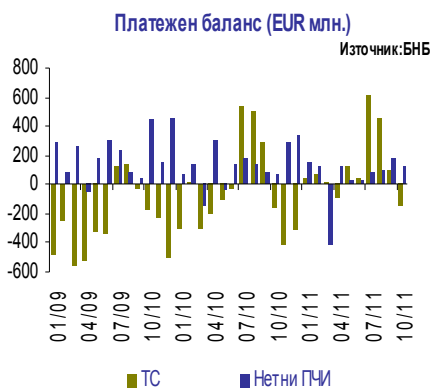
Главен икономист:
Петя Цекова

Главен анализатор
Зафира Божклиева

- ⇒ За януари – октомври 2011 текущата и капиталовата сметка е положителна и възлиза на EUR 1443.3 млн. или 3.7% от БВП
- ⇒ Брутният външен дълг в края на октомври 2011 е EUR 35 846.6 млн. или 91% от БВП
- ⇒ През ноември 2011 чуждестранните резерви продължават да нарастват
- ⇒ НСИ ревизира растежа на БВП за трето тримесечие 2011 на 1.6%
- ⇒ През ноември 2011 общият показател на бизнес климата бележи намаление (с 2.1 пункта) спрямо нивото си от предходния месец
- ⇒ ИПЦ намалява до 3.1% на годишна база през ноември 2011
- ⇒ Общият индекс на цените на производител през октомври 2011 намалява с 1.5% спрямо предходния месец
- ⇒ Индексът на промишленото производство, нараства с 2.5% на годишна база през октомври 2011
- ⇒ През октомври 2011 оборотът в търговията на дребно, изчислен въз основа на календарно изгладени данни, е с 5.2% под равнището от същия месец на предходната година
- ⇒ През третото тримесечие 2011 общите разходи на работодателите за един отработен час от наетите от тях лица нарастват със 7.2% спрямо третото тримесечие на 2010
- ⇒ Общият доход средно на лице от домакинство през третото тримесечие на 2011 възлиза на BGN 978
- ⇒ Парламентът одобри бюджета за 2012
- ⇒ Бюджетният дефицит заема 1.1% от БВП към края на октомври 2011
- ⇒ Фискалният резерв нараства с 5.4% на месечна база до EUR 2.7 млрд. към края на октомври 2011
- ⇒ Държавният дълг нараства до EUR 5.52 млрд. към края на октомври 2011
- ⇒ В края на ноември 2011 широките пари възлизат на BGN 54.939 млрд. или 71.3% от БВП
- ⇒ В края на ноември 2011 вътрешният кредит, възлиза на BGN 52.655 млрд. и нараства с 3.9% на годишна база
- ⇒ През ноември 2011 индексите на БФБ-София продължават да намаляват
- ⇒ Броят на въведените в експлоатация новопостроени жилищни сгради през третото тримесечие на 2011 е 690 и спрямо трето тримесечие на 2010 и се увеличават с 27.1% на годишна база
- ⇒ През октомври 2011 нетният финансов резултат нараства до BGN 514 млн.

ВЪНШЕН СЕКТОР

1. Платежен баланс

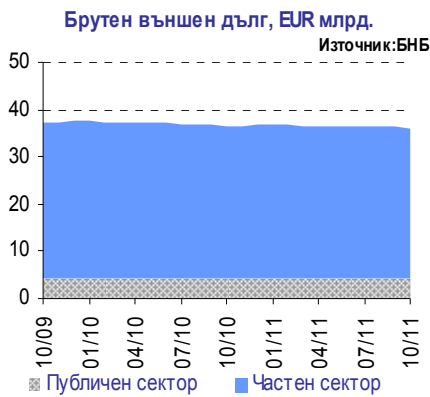
За януари – октомври 2011 текущата и капиталовата сметка е положителна и възлиза на EUR 1443.3 млн. или 3.7% от БВП

За януари – октомври 2011 г. текущата и капиталовата сметка е положителна и възлиза на EUR 1443.3 млн. (3.7% от БВП) при излишък от EUR 398.5 млн. (1.1% от БВП) за януари – октомври 2010. За януари – октомври 2011 текущата сметка е положителна – EUR 1254.9 млн. (3.2% от БВП) при излишък от EUR 238.1 млн. (0.7% от БВП) за януари – октомври 2010. Основен фактор за увеличението на салдото по текущата сметка е по-ниският търговски дефицит (със EUR 729.6 млн.). За октомври 2011 г. текущата сметка е отрицателна в размер на 142.1 млн. евро при отрицателна в размер на EUR 157.2 млн. за същия месец на миналата година. Основни фактори за подобрието са по-високите салда по статии Услуги (с EUR 56.3 млн.) и Текущи трансфери (с EUR 49.1 млн.), както и по-ниският дефицит по статия Доход (с EUR 20.1 млн.). Търговското салдо за януари – октомври 2011 е отрицателно в размер на EUR 1207.3 млн. (3.1% от БВП) при отрицателно салдо от EUR 1936.9 млн. (5.4% от БВП) за януари – октомври 2010. За октомври 2011 то е също отрицателно – EUR 323.2 млн., при отрицателно салдо от EUR 212.8 млн. за октомври 2010. Износът (FOB) за януари – октомври 2011 е за EUR 16 681.9 млн. при EUR 12 709.3 млн. за януари – октомври 2010., което е увеличение от 31.3%, при ръст на годишна база от 31.7% за януари – октомври 2010. През октомври 2011 г. износът (FOB) е EUR 1728.1 млн. при EUR 1460.7 млн. за октомври 2010, което е повишение от 18.3% при увеличение на годишна база от 21.9% за октомври 2010. Вносът (FOB) за януари – октомври 2011 г. е EUR 17 889.2 млн. при EUR 14 646.2 млн. за януари – октомври 2010. На годишна база той нараства с 22.1% при увеличение на годишна база от 11% за януари – октомври 2010. През октомври 2011 вносът (FOB) е EUR 2051.3 млн. при EUR 1673.5 млн. през октомври 2010, което е увеличение с 22.6% при ръст на годишна база от 13.7% за октомври 2010. Салдото по услугите за януари – октомври 2011 е положително в размер на EUR 2292.6 млн. при положително салдо от EUR 1988.9 млн. за януари – октомври 2010. За октомври 2011 салдото по статията е положително – EUR 139.6 млн., при положително от EUR 83.3 млн. за октомври 2010. Салдото по статията Доход за януари – октомври 2011 е отрицателно в размер на EUR 1278.3 млн. при отрицателно салдо от EUR 1104.8 млн. за януари – октомври 2010. За октомври т.г. салдото по статията също е отрицателно – EUR 55.8 млн., при отрицателно от EUR 75.9 млн. за октомври 2010. Нетните постъпления от текущи трансфери за януари – октомври 2011 възлизат на EUR 1447.9 млн. (3.7% от БВП) при EUR 1290.9 млн. (3.6% от БВП) за януари – октомври 2010. За януари – октомври 2011 статията Текущи трансфери, нето е положителна в размер на EUR 97.3 млн. при положителна от EUR 48.1 млн. за октомври 2010.

Капиталовата сметка за януари – октомври 2011 е положителна. Тя е EUR 188.4 млн. при положителна от EUR 160.4 млн. за януари – октомври 2010. Финансовата сметка за януари – октомври 2011 е отрицателна – EUR 1478.7 млн., при отрицателна сметка от EUR 643.9 млн. за януари – октомври 2010.

Преките инвестиции в чужбина за януари – октомври 2011 са EUR 100.5 млн. при EUR 168.3 млн. за януари – октомври 2010. Преките чуждестранни инвестиции в страната са EUR 668 млн. (1.7% от БВП) при EUR 1126.6 млн. (3.1% от БВП) за януари – октомври 2010. За октомври 2011 преките инвестиции в страната се увеличават със EUR 135.6 млн. при ръст от EUR 95.9 млн. през октомври 2010. Портфейлните инвестиции – активи за януари – октомври 2011 се увеличават с EUR 42.7 млн. при ръст от EUR 344.5 млн. за януари – октомври 2010. За октомври 2011 портфейлните инвестиции – активи намаляват със EUR 159.7 млн. при намаление от EUR 50.3 млн. през октомври 2010. Портфейлните инвестиции – пасиви за януари – октомври 2011 намаляват с EUR 273 млн.. За януари – октомври 2010 г. те се понижават със EUR 105.3 млн. За октомври 2011 портфейлните инвестиции – пасиви намаляват с EUR 37.6 млн. при увеличение от EUR 11.3 млн. през октомври 2010. Други инвестиции – активи за януари – октомври 2011 нарастват с EUR 901.1 млн. при намаление от EUR 316.6 млн. за януари – октомври 2010. За октомври 2011 други инвестиции – активи намаляват с EUR 210.6 млн. при намаление от EUR 47.3 млн. през октомври 2010. Други инвестиции – пасиви за януари – октомври 2011 намаляват със EUR 776.1 млн. при спад от EUR 1442.5 млн. за януари – октомври 2010. За октомври 2011 други инвестиции – пасиви намаляват с EUR 294.2 млн. при намаление от EUR 284.9 млн. за октомври 2010.

За отчетния период статията Грешки и пропуски има положителна стойност в размер на EUR 48.3 млн. За януари – октомври 2010 г. статията е отрицателна – EUR 447.2 млн. Общият баланс за януари – октомври 2011 е положителен, в размер на EUR 8.4 млн., при отрицателен общ баланс от EUR 692.6 млн. за януари – октомври 2010. За януари – октомври 2011 резервните активи на БНБ нарастват с EUR 8.4 млн. при отчетен спад от EUR 692.6 млн. за същия период на 2010. През октомври 2011 те се увеличават със EUR 110.9 млн. при намаление от EUR 243.2 млн. за октомври 2010.

2. Брутен външен дълг

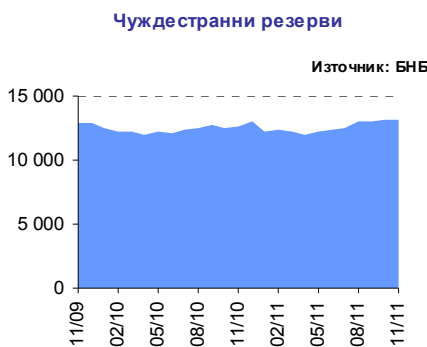
Брутният външен дълг в края на октомври 2011 е EUR 35 846.6 млн. или 91% от БВП

Брутният външен дълг в края на октомври 2011 е EUR 35 846.6 млн. (91% от БВП), което е с EUR 1195.7 млн. по-малко в сравнение с края на 2010 (EUR 37 042.3 млн. или 102.8% от БВП). В сравнение с края на октомври 2010 (EUR 36 324.6 млн.) брутният външен дълг намалява с EUR 478 млн. В края на октомври 2011 дългосрочните задължения са EUR 25 373.1 млн. (70.8% от дълга; 64.4% от БВП), а краткосрочните – EUR 10 473.5 млн. (29.2% от дълга; 26.6% от БВП). Брутният външен дълг на сектор Държавно управление в края на октомври 2011 е EUR 2652 млн. (6.7% от БВП). Спрямо края на 2010 (EUR 2873 млн., 8% от БВП) той намалява с EUR 221.1 млн. (7.7%). В сравнение с края на октомври 2010 (EUR 2766.2 млн.) дългът на сектора намалява със EUR 114.3 млн. (4.1%). Външните задължения на сектор Банки са EUR 6023.1 млн. (15.3% от БВП). Те намаляват с EUR 838.8 млн. (12.2%) спрямо края на 2010. В сравнение с края на октомври 2010 (EUR 6723 млн.) дългът на сектора намалява с EUR 699.9 млн. (10.4%). Дългът на Други сектори е EUR 12 415.1 млн. (31.5% от БВП). Той нараства спрямо края на 2010 с EUR 26.7 млн. (0.2%). В сравнение с края на октомври 2010 (EUR 12 136 млн.) дългът на сектора нараства с EUR 279.1 млн. (2.3%). В края на октомври 2011 вътрешнофирменото кредитиране е EUR 14 756.5 млн. (37.4% от БВП), което е със EUR 162.5 млн. (1.1%) по-малко в сравнение с края на 2010 (EUR 14 919 млн., 41.4% от БВП). Спрямо края на октомври 2010 (EUR 14 699.3 млн.) дългът на сектора нараства с EUR 57.2 млн. (0.4%). През януари – октомври 2011 извършените плащания по обслужването на брутният външен дълг са 5221.5 млн. евро (13.2% от БВП) при EUR 6555 млн. (18.2% от БВП) за същия период на 2010. През януари – октомври 2011 получените кредити и депозити от нерезиденти са EUR 3345.6 млн. (8.5% от БВП) при EUR 4908.8 млн. (13.6% от БВП) за същия период на 2010. От тях за отчетния период EUR 134.5 млн. (4%) са за сектор Държавно управление, EUR 1000.5 млн. (29.9%) за сектор Банки, EUR 912.7 млн. (27.3%) за Други сектори, а EUR 1297.8 млн. (38.8%) са за вътрешнофирмено кредитиране. Нетният външен дълг в края на октомври 2011 е EUR 16 043.4 млн. Той намалява с EUR 2128.6 млн. в сравнение с края на 2010 (EUR 18 172 млн.). Като процент от БВП в края на октомври 2011 той е 40.7%, понижавайки се с 9.7 процентни пункта спрямо края на 2010. (50.4%). Намалението се дължи както на намалението на брутният външен дълг (с EUR 1195.7 млн.), така и на увеличението на брутният външен дълг (с EUR 933 млн.). В края на октомври 2010 нетният външен дълг е EUR 18 625.7 млн. или 51.7% от БВП.

3. Чуждестранни резерви

През ноември 2011 чуждестранните резерви продължават да нарастват

Към края на ноември 2011 чуждестранните резерви нарастват с 0.2% на месечна база (EUR 21.9 млн.) до EUR 13.2 млрд. Отчетената експанзия е за втори пореден месец, но намалява спрямо отчетения ръст от 0.96% на месечна база за месец октомври 2011. През ноември депозитът на правителството намалява с 0.6% (EUR 14 млн.) и възлиза на 18.7% от общия размер на резервите спрямо 22.8% за предходната година. Депозитите на търговските банки нарастват с 0.8% на месечна база или с EUR 23 млн. Парите в обръщение и ресурсите на други депозитори имат негативен принос, докато депозитът на Банковото управление нараства с 2.4% на месечна база или с EUR 70.7 млн. На годишна база, общият размер на чуждестранните резерви нараства с 3.9% намалявайки спрямо отчетените 5.2% на годишна база за предходния месец. От началото на годината, резервите нарастват с 1.7%. Съотношението между чуждестранните резерви и краткосрочния дълг се подобрява на 121.5% към края на септември, спрямо ревизираните 121.3% за предходния месец и 111.7% за месец септември 2010.

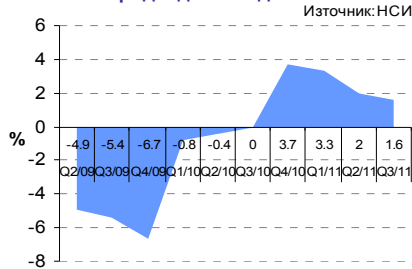
II. РЕАЛЕН СЕКТОР

1. Растеж на БВП

НСИ ревизира растежа на БВП за трето тримесечие 2011 на 1.6%

Ревизираният ръст на БВП за трето тримесечие 2011 възлиза на 1.6% на годишна база спрямо 3.3% за първо тримесечие 2011 и 3.7% за четвърто тримесечие 2010. Растежът бе ревизиран спрямо посочения темп от 1.3% в експресната оценка на НСИ. На тримесечна база индикаторът нараства с 0.3%, колкото и през предходното тримесечие, и по-високо спрямо нулевия ръст, отчетен в експресната оценка на НСИ. От гледна точка на нарастването, намалението се дължи на по-ниския ръст на корекциите (2.6% на годишна база за трето тримесечие, спрямо 5.3% на годишна база за второ тримесечие), докато нарастването при добавената стойност се увеличава до 2.3% на годишна база в сравнение с 1.5% на годишна база за първо и второ тримесечие. Селското стопанство, строителството, бизнесът с недвижима собственост, както и правителственият сектор, образованието и здравеопазването бяха сред компонентите с негативен принос към растежа на БВП. В същото време транспорта, хотелите и ресторантите, обърнаха тренда си към растеж, а процентът на нарастване при информационните технологии, финансовите и застрахователни услуги, административните дейности продължава да нараства и през трето тримесечие на 2011. От гледна точка на търсенето, ръстът на експорта намалява значително до 2% на годишна база през трето

Темп на прираст на БВП спрямо съответния период на предходната година

тримесечие 2011 (1.7% на годишна база при експресната оценка) спрямо 12.2% на годишна база през второ тримесечие и 21.6% на годишна база през първо тримесечие в резултат на влошаването на световната икономика. При вноса има значителна корекция, като отчетните данни показват ръст от 8.1% спрямо 3.4% ръст на годишна база по експресната оценка на НСИ. През второ тримесечие 2011 вносът нараства със 7.5% на годишна база. През трето тримесечие 2011 крайното потребление нараства с 1.6% на годишна база, ускорявайки се спрямо 1.4% на годишна база за второ тримесечие и 1.2% на годишна база за първо тримесечие. Инвестициите в основен капитал намаляват с 2.8% на годишна база през трето тримесечие, след отчетната експанзия през предходните две тримесечия. Правителството ревизира своята прогноза на 2.8% за растеж за 2011 (от 3.6%), която е по-оптимистична от прогнозата на ЕК (която спада на 2.2% от 2.8% през пролетта), прогнозата на ЕБВР (която спада на 1.6% от 2.3% прогнозираните през юли, 3.1% през май и 2.6% през януари) и прогнозата на МВФ (която пада до 2.5% спрямо прогнозираните през пролетта 3%). Всички споменати институции очакват експанзията на БВП да се свие леко през следващата година (до 2.9% в прогнозата на правителството, 2.3% в прогнозите на ЕК и ЕБВР и 3% в прогнозата на МВФ). Очакваният за намаляване на растежа са реалистични, като се имат предвид настоящите проблеми на ЕС, който е основен търговски партньор на България, като износът вече е повлиян от тези условия. От друга страна, вътрешното търсене все още не е стабилно, за да може да компенсира влошаването при външното търсене.

2. Бизнес климат

През ноември 2011 общият показател на бизнес климата бележи намаление (с 2.1 пункта) спрямо нивото си от предходния месец.

През ноември 2011 общият показател на бизнес климата бележи намаление (с 2.1 пункта) спрямо нивото си от предходния месец. Единствено в търговията на дребно бизнес климатът има известно подобрене, докато в промишлеността, строителството и услугите стопанската конюнктура се влошава.

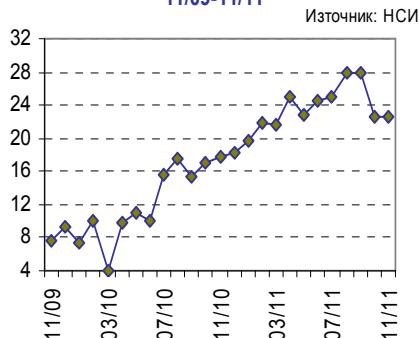
Промишленост. Съставният показател „бизнес климат в промишлеността“ намалява с 4.2 пункта в сравнение с октомври поради намалените очаквания за развитието на бизнеса през следващите месеци. Прогнозите през ноември 2011 за бизнес състоянието на предприятията и производствената активност са по-резервирани в сравнение с месец по-рано. По отношение на настоящата производствена активност балансовият показател показва симптоми на влошаване, като за последните три месеца пада с 10.0 пункта. Налице е и известно влошаване на осигуреността на производството с поръчки от чужбина. Засилва се несигурността в икономическата среда, като през ноември 58.7% от предприятията са я посочили като проблем. Все още преобладаващите очаквания на промишлените предприемачи относно продажните цени в сектора са за запазване на тяхното равнище през следващите три месеца.

Строителство. През ноември 2011 съставният показател „бизнес климат в строителството“ бележи ново намаление от 2.5 пункта поради засилващия се песимизъм в очакванията на строителните предприемачи относно бизнес състоянието на предприятията през следващите шест месеца. Прогнозите, свързани със строителната дейност, са също по-неблагоприятни (балансираната стойност на показателя пада с 9.1 пункта). Същевременно се предвижда и по-нататъшно съкращаване на персонала през следващите месеци. През ноември се отчита намалена строителна активност и по-малко поръчки в сравнение с предходния месец. Основният фактор, затрудняващ дейността в отрасъла, остава несигурната икономическа среда, чието негативно влияние нараства и през последния месец достига максималната си стойност (81.7%) от началото на провеждането на наблюдението в строителството. Същевременно се отчита засилване на отрицателното въздействие и на втория по тежест фактор - „финансови проблеми“. Относно продажните цени в сектора очакванията на строителните предприемачи са в посока на намаление през следващите три месеца.

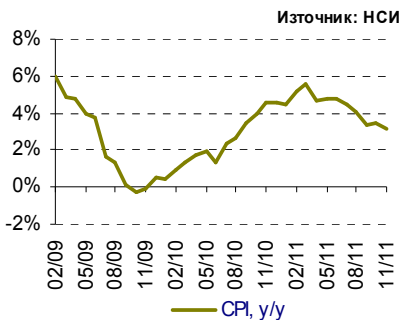
Търговия на дребно. Съставният показател „бизнес климат в търговията на дребно“ през ноември 2011 отчита увеличение от 2.5 пункта и надхвърля нивото на дългосрочната си средна стойност с 2.8 пункта. Същевременно през последния месец анкетата регистрира известно намаление с 6.4 пункта на отрицателното влияние на основния фактор, затрудняващ бизнеса в отрасъла, а именно - несигурната икономическа среда, но за сметка на това се увеличават финансовите проблеми на предприятията. В сравнение с месец назад очакванията на търговците по отношение на обема на продажбите и поръчките към доставчиците през следващите три месеца, макар и благоприятни, са по-резервирани. По отношение на цените на дребно няма очаквания за повишение през следващите три месеца.

Услуги. През ноември 2011 съставният показател „бизнес климат в сектора на услугите“ намалява с 2.3 пункта в сравнение с октомври. През последните месеци оценките и очакванията на мениджърите както за бизнес състоянието на предприятията, така и за търсенето на услуги стават все по-резервирани, а по отношение на персонала прогнозите са песимистични - предприятията предвиждат съкращения през следващите месеци. Несигурната икономическа среда и конкуренцията в бранша продължават да са най-сериозните фактори, затрудняващи дейността на предприятията от сектора на услугите. По мнение на мениджърите през следващите три месеца не се очаква повишение на продажните цени.

Бизнес климат за периода 11/09-11/11

Инфлация на годишна база

3. Инфлация

ИПЦ намалява до 3.1% на годишна база през ноември 2011

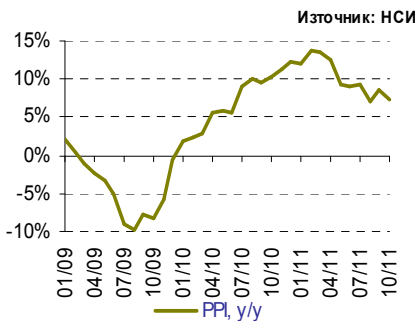
ИПЦ намалява до 3.1% на годишна база през ноември 2011 спрямо 3.5% за октомври 2011. На месечна база потребителските цени нарастват с 0.3% през ноември. Цените на хранителните стоки, дрехите и обувките, домакинските уреди и услугите, здравните услуги, услугите в хотелите и ресторантите влияят върху покачането на целия индекс през месеца. От началото на годината инфлацията на потребителските цени е нараснала с 2.7%. Хармонизираният индекс на потребителските цени (ХИПЦ), използван като бенчмарк за присъединяването към еврото също намалява до 2.6% на годишна база през ноември спрямо 3% на годишна база през октомври 2011. На месечна база ХИПЦ нараства с 0.1% и нараства до 1.8% от началото на годината. Правителството очаква ХИПЦ да достигне 3.9% към края на годината и да намалее до 2.8% към края на 2012. Очаква се средногодишната инфлация за 2011 да бъде 3.8% и 3.2% за 2012.

4. Индекс на цени на производител

Общият индекс на цените на производител през октомври 2011 намалява с 1.5% спрямо предходния месец

Индексът на цените на производител на вътрешния пазар през октомври 2011 е с 0.1% под равнището от предходния месец. Намаление на цените е регистрирано в добивната промишленост - със 7.6%, и в преработващата промишленост - с 0.1%, докато при производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ е отчетено увеличение - с 1.4%. В преработващата промишленост по-значително намаление на цените спрямо предходния месец се наблюдава при производството на основни метали - с 4.3%, и при производството на текстил и изделия от текстил, без облекло - с 1.2%. Индексът на цените на производител на вътрешния пазар през октомври 2011 нараства с 6.5% в сравнение със същия месец на 2010 година. Цените се увеличават в преработващата промишленост - с 8.9%, и при производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ - с 3.4%, а намаляват в добивната промишленост - с 3.8%. Увеличение на цените в преработващата промишленост спрямо октомври 2010 г. е отчетено при: производството на химични продукти - с 11.8%; производството на хранителни продукти - с 11.2%; ремонта и инсталирането на машини и оборудване - с 10.0%. Намаление на цените се наблюдава при производството на превозни средства, без автомобили и при производството на изделия от други неметални минерални суровини - с 1.1%. Общият индекс на цените на производител през октомври 2011 намалява с 1.5% спрямо предходния месец. По-ниски цени са регистрирани в добивната промишленост - с 5.0%, и в преработващата промишленост - с 2.1%, а по-високи - при производството и разпределението на електрическа и топлоенергия и газ - с 1.4%. По-съществено намаление на цените в преработващата промишленост се наблюдава при производството на основни метали - с 12.3%, и при производството на текстил и изделия от текстил, без облекло - с 0.5%, а увеличение е отчетено при ремонта и инсталирането на машини и оборудване - с 1.3%, и при производството на напитки - с 1.0%. Общият индекс на цените на производител през октомври 2011 се увеличава със 7.3% в сравнение със същия месец на 2010 година. В преработващата промишленост нарастването на цените на производител е 8.4% спрямо октомври 2010 година. По-съществено увеличение е регистрирано при производството на хранителни продукти - с 9.4%, при ремонта и инсталирането на машини и оборудване - с 9.0%, и при производството на текстил и изделия от текстил, без облекло - със 7.5%, а намаление се наблюдава при производството на изделия от други неметални минерални суровини - с 0.8%.

Индекс на цени на производител

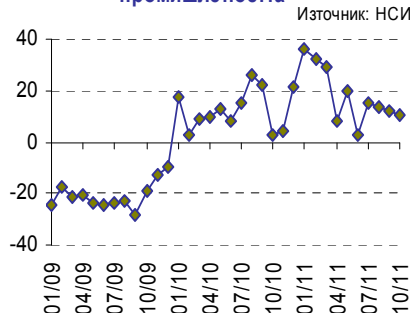

5. Промислено производство

Индексът на промишленото производство нараства с 2.5% на годишна база през октомври 2011

През октомври 2011 индексът на промишленото производство нараства реално с 2.5% на годишна база, след отчетения ръст от 1.5% на годишна база за септември 2011. Подобриенето е в резултат на по-бързия растеж на производството при добивната и обработвателната промишленост (с ръст от 13.5% на годишна база през октомври и със 7.7% на годишна база през септември) и по-ниския темп на свиване при услугите (където има спад от 1.7% на годишна база през октомври след отчетеното свиване от 5.3% на годишна база през септември). Процентът на нарастване в преработвателната промишленост се запазва непроменен за период от една година на 2.6% през октомври спрямо 2.68% през септември. Производството и добива на метали възстановява позиции спрямо предходния месец, като нараства с 16.9% на годишна база през октомври 2011. През октомври 2011 производството на хранителни продукти спада с 2.8% на годишна база след отчетения спад от 10% през септември. Броят на секторите в промишлеността, които отчетат растеж през октомври 2011 е 15 от общо 27, и е непроменен спрямо предходния месец. На база на сезонно изгладените данни, промишленото производство нараства с 0.4% на месечна база, след отчетения ръст от 1% на месечна база за септември. Оперативните данни отчетат растеж от 2.4% през октомври спрямо 1.5% на месечна база през септември. Индексът на промишления оборот нараства

Индекс на оборота в промишлеността

номинално с 10.8% на годишна база, като износа и вътрешния оборот отчитат ръст, съответно от 23.9% и 4.1% на годишна база.

6. Търговия на дребно и търговия на едро

През октомври 2011 оборотът в търговията на дребно, изчислен въз основа на календарно изгладени данни, е с 5.2% под равнището от същия месец на 2010

По предварителни сезонно изгладени данни на НСИ през октомври 2011 оборотът в раздел „Търговия на дребно, без търговията с автомобили и мотоциклети“ по съпоставими цени намалява с 0.8% в сравнение с предходния месец. През октомври 2011 оборотът в търговията на дребно, изчислен въз основа на календарно изгладени данни, е с 5.2% под равнището от същия месец на предходната година. През октомври 2011 оборотът нараства спрямо предходния месец в търговията на дребно с текстил, облекло, обувки и кожени изделия с 1.9%, в търговията на дребно с фармацевтични и медицински стоки, козметика и тоалетни принадлежности - с 1.5%, и в търговията на дребно с храни, напитки и тютюневи изделия - с 0.4%. Намаление се наблюдава в търговията на дребно с автомобилни горива и смазочни материали с 3.5%, в търговията на дребно с компютърна и комуникационна техника - с 1.3%, и в търговията на дребно с битова техника, мебели и други стоки за бита - с 0.7%. Оборотът през октомври 2011 спрямо същия месец на 2010 бележи ръст в търговията на дребно с фармацевтични и медицински стоки с 6.3%. Спад е регистриран в търговията на дребно с битова техника, мебели и други стоки за бита с 10.5%, в търговията на дребно с компютърна и комуникационна техника - с 8.3%, в търговията на дребно с автомобилни горива и смазочни материали - с 6.9%, в търговията на дребно с текстил, облекло, обувки и кожени изделия - с 3.5%, и в търговията на дребно с храни, напитки и тютюневи изделия - с 1.9%.

7. Разходи за труд

През третото тримесечие 2011 общите разходи на работодателите за един отработен час от наетите от тях лица нарастват със 7.2% спрямо третото тримесечие на 2010

По предварителни данни на Националния статистически институт за третото тримесечие на 2011 общите разходи на работодателите за един отработен час от наетите от тях лица нарастват със 7.2% спрямо третото тримесечие на 2010, като увеличението в индустрията е 7.2%, в услугите - 12.2%, и в строителството - 5.3%. По икономически дейности през третото тримесечие на 2011 най-висок ръст на общите разходи за труд спрямо същия период на предходната година е регистриран в дейностите „Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения“ - 21.2%, „Професионални дейности и научни изследвания“ - 19.7%, и „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“ - 17.4%, а най-нисък - в „Държавно управление“ и „Административни и спомагателни дейности“ - съответно 2.7 и 0.6%. Намаление на общите разходи за труд е регистрирано в икономически дейности „Операции с недвижими имоти“ - с 8.5%, „Други дейности“ - с 6.6%, „Образование“ и „Хуманно здравеопазване и социална работа“ - с 1.0%. В състава на общите разходи за труд разходите за възнаграждения за един отработен час се увеличават със 7.3% спрямо третото тримесечие на 2010 г., а другите разходи (извън тези за възнаграждения) - с 6.8%. По икономически дейности изменението на разходите за възнаграждения спрямо същия период на предходната година варира от -7.7% за „Операции с недвижими имоти“ до 20.8% за „Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения“.

8. Доходи и разходи на населението

Общият доход средно на лице от домакинство през третото тримесечие на 2011 възлиза на BGN 978

Доходи на населението. Общият доход средно на лице от домакинство през третото тримесечие на 2011 е BGN 978 и спрямо същото тримесечие на 2010 се увеличава с 5.0%. Основната част от общия доход на домакинствата (80.0%) се формира от получаваната работна заплата и пенсиите. Основен източник на доход на домакинствата продължава да бъде работната заплата. Доходите от работна заплата през третото тримесечие на 2011 средно на лице от домакинството са BGN 499, което е с 6.7% повече спрямо същото тримесечие на миналата година. Същевременно относителният дял на работната заплата в общия доход нараства от 50.2 на 51.0, или с 0.8 пункта. Вторият по значение източник на доходи за българските домакинства са пенсиите. Относителният им дял в общия доход намалява с 1.5 процентни пункта и съставлява 29.0% от него. Размерът на доходите от пенсии през третото тримесечие на 2011 прямо същото тримесечие на предходната година се запазва и е BGN 284 средно на лице от домакинство. През третото тримесечие на 2011 доходите от самостоятелна заетост средно на лице от домакинството нарастват спрямо същото тримесечие на миналата година и достигат BGN 88. Относителният им дял се повишава с 2 процентни пункта и представлява 9.0% от общия доход. Другите доходи от социално осигуряване и социални помощи през третото тримесечие на 2011 имат сравнително малко значение за формирането на общия доход на домакинствата. За периода те се повишават от BGN 26 на BGN 36

средно на лице от домакинството, а относителният им дял се повишава с 1 процентен пункт и представлява 3.7% от общия доход. През третото тримесечие на 2011 относителният дял на паричния доход на домакинствата в общия доход почти се запазва и достига 97.3% от него.

Разходи на населението. Общият разход на лице от домакинство през третото тримесечие на 2011 е BGN 917 и се увеличава спрямо същото тримесечие на 2010 с 8.6%. Разходите за храна и жилище (енергия, горива, вода и др.) имат най-голям дял при формиране на общия разход и представляват 49.4%. Най-съществено перо от бюджета на българските домакинства са разходите за храна и безалкохолни напитки. Като абсолютни стойности те се увеличават с 4.7% и през третото тримесечие на 2011 са BGN332 средно на лице в домакинството. Относителният им дял в общия разход намалява с 1.4 процентни пункта и представлява 36.2% от него през третото тримесечие на 2011 година. Разходите за дома (вода, електроенергия, отопление, обзавеждане и поддържане) почти се запазват през третото тримесечие на 2011 спрямо същото тримесечие на миналата година и възлизат на BGN 148 средно на лице от домакинство. Делът им в общия разход се понижава с 2.0 процентни пункта и достига 16.1%. Разходите за здравеопазване се увеличават със 7.2% през третото тримесечие на 2011 спрямо същото тримесечие на миналата година и възлизат на BGN 47 средно на лице. Делът им в общия разход е 5.1% и се запазва спрямо същото тримесечие на 2010 година. Увеличават се разходите за транспорт и съобщения с 11.1% и достигат BGN 98 средно на лице, а относителният им дял незначително нараства и достига 10.7%. Разходите за алкохолни напитки и цигари се увеличават с 8.7% и през третото тримесечие на 2011 възлизат на BGN43 средно на лице от домакинството. Техният относителен дял в общия разход е 4.7%, което е без изменение спрямо третото тримесечие на 2010 година. Увеличават се разходите за облекло и обувки с 9.6% и през третото тримесечие на 2011 те са BGN 25 средно на лице. Делът им в общия разход е 2.7%, което също е без изменение в сравнение с третото тримесечие на 2010 година.

III. ФИСКАЛЕН СЕКТОР

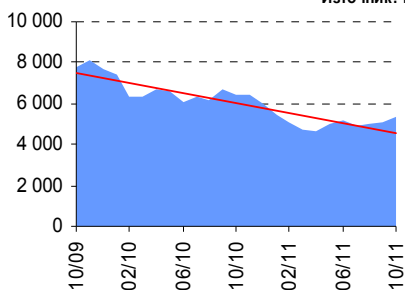
1. Държавен бюджет

Бюджетният дефицит заема 1.1% от БВП към края на октомври 2011

За периода януари-октомври 2011 бюджетният дефицит възлиза на BGN 842.1 млн. (EUR 430.6 млн.) и намалява с 55.7% на годишна база. Дефицитът заема 1.1% от прогнозния БВП спрямо 1.08% от БВП за предходния месец и 2.7% от БВП за месец октомври 2010. Бюджетните приходи нарастват номинално с 6.7% на годишна база и с 2.1% на годишна база на база на дефлираните им стойности в резултат на по-високите непреки данъчни приходи (които нарастват с 12.5% на годишна база) и социалните осигуровки. Преките данъци нарастват с 9.3% на годишна база за периода януари-октомври 2011. Общият размер на данъчните приходи нараства номинално с 11.6% на годишна база и с 6.8% на база на дефлирани стойности. За същия период бюджетните разходи нарастват с 1.1% на годишна база, като само разходите за здравеопазване и поддръжка отчитат нарастване. Само за месец октомври 2011 държавният бюджет отчита дефицит на стойност от BGN 16.1 млн., намалявайки спрямо дефицита от BGN 385 млн. за предходната година. Министерство на финансите очаква бюджетният дефицит да бъде под целта от 2.5% от БВП, като най-вероятно ще се задържи на ниво под 2% от БВП. Правителството планира бюджетният дефицит за следващата година да бъде 1.35% от БВП, по-нисък спрямо предложената цел от 1.5% от БВП в средносрочната рамка. Също така има виждане за бюджетен дефицит от 2% от БВП като по-реалистичен сценарий за следващата година.

Фискален резерв (BGN млн.)

Източник: МФ

2. Фискален резерв

Фискалният резерв нараства с 5.4% на месечна база до EUR 2.7 млрд. към края на октомври 2011

Фискалният резерв нараства с 5.4% на месечна база до BGN 5.34 млрд. (EUR 2.73 млрд.) към края на октомври 2011. Месечното нарастване на резерва се случва за трети пореден месец спрямо увеличението от 1.6% на месечна база през месец септември 2011. На годишна база, фискалният резерв спада с 16.5%, като свива намалението спрямо 24.4% на годишна база в края на септември 2011. От началото на годината фискалният резерв е спаднал с 11.1% или с BGN 669.6 млн. Установеният лимит за държавния резерв възлиза на BGN 4.5 млрд. Правителството планира да запази в действие тази граница и за 2012.

3. Държавен бюджет за 2012

Парламентът одобри бюджета за 2012

Парламентът одобри на второ четене бюджета за 2012. Така правителството планира за 2012 бюджетният дефицит да бъде 1.35% от БВП, по-нисък спрямо прогнозния дефицит от 2.5% от БВП, който се очаква за края на 2011. Правителството няма да променя данъците, но ще увеличи акцизите на някои стоки до минималните равнища в ЕС и ще въведе акциз върху природния газ от 1 юни 2012. В края на 2012 се очаква държавният дълг да възлиза

на 18.7% от БВП. Министерство на финансите планира да заеме от местния пазар брутната стойност от BGN 1.2 млрд. (EUR 614 млн.) и EUR 1.2 млрд. нетно външно финансиране. Както беше заложено в бюджета за тази година, така и през 2012 бюджетът ще включва опция за облигационна емисия от EUR 1 млрд., която да се пласира на международните пазари. Правителството прогнозира растежът за 2012 да бъде 2.9%, малко по-висок от очакваните 2.8% за тази година. Бюджетните приходи са планирани на база на 1% растеж на БВП. Министерство на финансите оповести, че бюджетът може да бъде ревизиран по-късно в резултат на обявените прогнози за растеж от ЕК от 0.6% от БВП за ЕС-27 спрямо 1.9% в предишната прогноза. Границата по фискалния резерв се запазва на BGN 4.5 млрд., същата както и в Закона за бюджет 2011.

Параметри на закон за бюджет 2012	2011	2012
БВП (BGN млн.)	76606	81629
Реален ръст на БВП (%)	2.8	2.9
ХИПЦ , в края на периода	3.9	2.8
ХИПЦ, средногодишно	3.8	3.2
BGN/USD, в края на периода	1.38	1.39
BGN/USD, средногодишно	1.38	0.0139
Салдо по текуща сметка (% от БВП)	1.9	1
ПЧИ (% от БВП)	2.1	2.8
Бюджетни приходи (BGN млн.)	26209	28731
Бюджетни приходи (% от БВП)	34.2	35.2
Бюджетни разходи (BGN млн.)	28172	29823
Бюджетни разходи (% от БВП)	36.8	36.5
Бюджетно салдо (% от БВП)	-2.5	-1.3

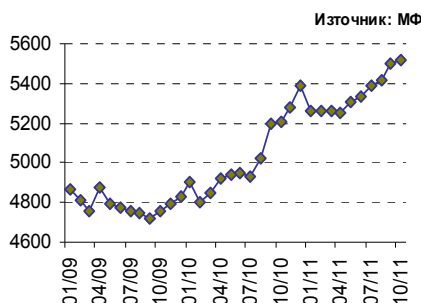
Източник: МФ

4. Държавен дълг

Държавният дълг нараства до EUR 5.52 млрд. към края на октомври 2011

Към края на октомври 2011 държавният дълг, без държавните гаранции нараства с 0.3% на месечна база и с 5.9% на годишна база и възлиза на EUR 5.52 млрд. Така, държавният дълг обхваща 14.3% от прогнозния БВП. Дългът нараства в резултат на държавните облигации, пласирани главно на местния пазар. В резултат на това, към края на октомври 2011 вътрешният държавен дълг нараства с 2.8% на месечна база и достига EUR 2.22 млрд. Неговият относителен дял в общия дълг е 40.2%, като нараства от 39.2% към края на септември и 37.4% към края на октомври 2010. През октомври външният държавен дълг намалява с 1.3% на месечна база до EUR 3.3 млрд. Отделно от това, 1.5% от БВП принадлежат на държавните гаранции, които намаляват леко спрямо предходния месец, главно поради флуктуации във валутния курс. Проектът за бюджет 2012 предвижда държавният дълг да достигне 18.7% от БВП към края на следващата година. Министерство на финансите предвижда да пласира облигации на вътрешния пазар в размер на BGN 1.2 млрд. и планира нетно външно финансиране от EUR 1.2 млрд. Както през тази година, проектът на бюджет 2012 включва опция за пласиране на облигационна емисия от EUR 1 млрд. на международните пазари.

Държавен дълг, EUR млн.

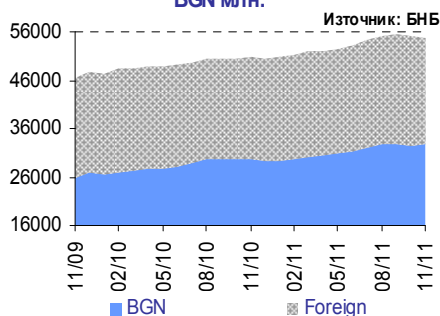
IV. ПАРИЧЕН СЕКТОР

1. Парично предлагане

През ноември 2011 широките пари възлизат на BGN 54.939 млрд. или 71.3% от БВП

През ноември 2011 годишният прираст на широките пари (паричният агрегат М3) е 7.8% при 9.6% през октомври 2011 година. В края на ноември т. г. те са BGN 54.939 млрд. (71.3% от БВП) при BGN 55.228 млрд. към октомври 2011 (71.7% от БВП). Най-бързоликвидният им компонент – паричният агрегат М1, се увеличава през ноември т. г. с 4.4% на годишна база (6.3% годишен ръст през октомври 2011 година). В края на ноември т. г. депозитите на Неправителствения сектор са BGN 46.998 млрд. (61% от БВП). Годишният им темп на прираст е 10.8% при 12.5% през октомври 2011 година. Депозитите на Нефинансови предприятия са BGN 13.448 млрд. (17.4% от БВП) в края на ноември 2011 година. В сравнение със същия месец на 2010 те нарастват с 10% (12.8% годишен ръст през октомври 2011 година). Депозитите на Финансови предприятия се понижават с 0.4% на годишна база през ноември т. г. (6.5% годишен ръст през октомври 2011) и в края на месеца достигат BGN 3.581 млрд. (4.6% от БВП). Депозитите на Домакинства и НТООД са BGN 29.969 млрд. (38.9% от БВП) в края на ноември 2011 година. Те нарастват с 12.7% спрямо същия месец на 2010 (13.1% годишен ръст през октомври 2011 година).

Парично предлагане (М3)
BGN млн.

2 .Нетни вътрешни активи и вътрешен кредит

В края на ноември 2011вътрешният кредит, възлиза на BGN 52.655 млрд. и нараства с 3.9% на годишна база

Нетните вътрешни активи са BGN 51.054 млрд. в края на ноември 2011 година. Те се увеличават с 2.6% спрямо същия месец на 2010 (3.1% годишен ръст през октомври 2011 година). В края на месеца основният им компонент – вътрешният кредит, възлиза на BGN 52.655 млрд. и нараства с 3.9% (4% годишен ръст през октомври 2011 година). На годишна база вземанията от Неправителствения сектор⁷ се повишават с 2.8%, достигайки BGN 53.695 млрд. (3% ръст през октомври 2011 година). В края на ноември 2011 кредитите за Неправителствения сектор са 52.748 млрд. лв. (68.4% от БВП) при BGN 52.596 млрд. към октомври т. г. (68.2% от БВП). Годишният им темп на нарастване е 2.3% (2.3% годишен ръст през октомври 2011 година). Изменението в размера на кредитите за Неправителствения сектор е повлияно от нетните продажби на кредити от Други парично-финансови институции (Други ПФИ), чиито обем за последните 12 месеца е BGN 357.6 млн. На годишна база продадените кредити от Други ПФИ са BGN 407.6 млн. (в т.ч. BGN 165.3 млн. през ноември т. г.), а обратно изкупените кредити – BGN 50 млн. (в т.ч. 37.9 млн. лв. през ноември 2011година). Кредитите за Нефинансови предприятия се повишават с 4.2% на годишна база през ноември т. г. (4.1% ръст през октомври 2011) и в края на месеца достигат BGN 32.926 млрд. (42.7% от БВП). Кредитите за Домакинства и НТООД са BGN 18.979 млрд. (24.6% от БВП) в края на ноември 2011 година. Спрямо същия месец на 2010 г. те намаляват с 0.2% (0.1% годишен спад през октомври 2011 година). В края на отчетния месец жилищните кредити са BGN 8.8 млрд. и нарастват с 1.5% (2.1% ръст през октомври 2011 година). Потребителските кредити възлизат на BGN 7.572 млрд. и са по-малко с 0.4% спрямо ноември 2010 (0.3% спад през октомври 2011 година). На годишна база други кредити се увеличават с 3.3% (0.02% годишен ръст през октомври 2011), като достигат BGN 936 млн. Кредитите, предоставени на Финансови предприятия, са BGN 843.2 млн. в края на ноември 2011 година. В сравнение с ноември 2010 те намаляват с 10.4% (9.5% годишен спад през октомври 2011 година).

Вътрешен кредит/БВП (%)			
	11/10	10/11	11/11
Вътрешен кредит	71.9%	68.0%	68.3%
Вземания от сектор държавно управление	-2.2%	-1.5%	-1.4%
Вземания от неправителствения сектор	74.1%	69.5%	69.7%
в т.ч. Кредити	45.4%	43.2%	43.4%

Източник: Паричен отчет на БНБ, баланс на банковата система

V. КАПИТАЛОВ ПАЗАР

През ноември 2011 индексите на БФБ-София продължават да намаляват

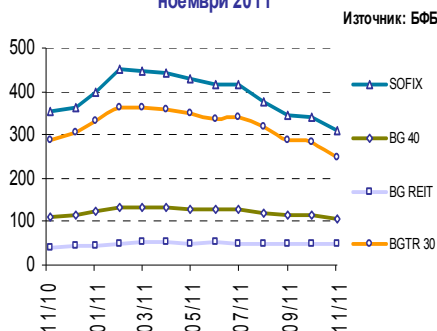
Към края на ноември 2011 общият оборот на регулирания капиталов пазар спадна до BGN 4 679 294.83 спрямо BGN 6 540 052.37 за предходния месец. Индексът SOFIX, който включва 15-те най-ликвидни акции на БФБ-София приключи месеца на 308.85 точки. Шест от 14-те компонента на SOFIX отчетоха спад, няколко приключиха месеца с ръст в цените на акциите си, а два са без изменение. Индуриалната група Индуриален холдинг е лидер при печелившите в обхвата на SOFIX, като приключи месеца с цена на 1 акция от 0.6 лева. Финансовата и застрахователната група Еврохолд България е сред губещите компании в обхвата на SOFIX, като цената на акциите ѝ спадна до 1.13 лева за 1 акция. Индексът BG40, който включва 40-те най-търгувани акции спадна до 105.44 точки. Индексът BG-REIT, който представя позицията на инвестиционните фондове за недвижима собственост нарасна до 47.99 точки спрямо края на предходния месец. Индексът BGTotReturn30, в който компанията със свободно предлагане на не по-малко от 10% са с равен относителен дял затвори на 249.74 точки. Индексът CGIX, който включва компании, които прилагат стриктно принципите за корпоративно управление приключи месец ноември на ниво 87.59 точки. В края на ноември 2011 пазарната капитализация на БФБ-София намалява с 10.4% на месечна база и достига до BGN 2 564 763 462.28.

VI. НЕДВИЖИМИ ИМОТИ

Броят на въведените в експлоатация новопостроени жилищни сгради през третото тримесечие на 2011 и се увеличава с 27.1% на годишна база

По предварителни данни на Националния статистически институт броят на въведените в експлоатация новопостроени жилищни сгради през третото тримесечие на 2011 е 690 и спрямо съответното тримесечие на 2010 се увеличават с 27.1%.

Стойности на четирите индекса за периода ноември 2010 - ноември 2011

Източник: БФБ

Новопостроените жилища в тях са с 0.7% по-малко и броят им достига 3 796. Най-голям брой жилищни сгради и жилища са въведени в експлоатация в област Варна – 136 сгради със 780 жилища, следвана от областите Бургас - 107 сгради с 1 129 жилища, Добрич – 61 сгради със 188 жилища, и София (столица) - 58 сгради с 533 жилища. Общата полезна площ на новопостроените жилища през третото тримесечие на 2011 г. е 281.5 хил. кв. м, или с 0.2% по-малко в сравнение със същото тримесечие на 2010 година. Намалява и жилищната площ с 2.0% до 184.7 хил. кв. метра. Средната полезна площ на едно новопостроено жилище намалява от 76.1 кв. м през второто тримесечие на 2010 г. на 74.2 кв. м през същото тримесечие на 2011 година. Най-голяма средна полезна площ на едно новопостроено жилище е регистрирана в областите Силистра - 134.5 кв. м, и Ямбол - 133.9 кв. м, следвани от областите Кърджали - 127.6 кв. м, и Пазарджик - 121.2 кв. м, а най-малка - в областите Хасково - 60.5 кв. м, и Бургас - 60.7 кв. метра.

VII. БАНКОВ СЕКТОР

През ноември 2011 активите на банковия сектор нарастват с 3.9% на годишна до BGN 75.4 млрд.

През ноември 2011 нивата на основните финансови параметри на банковия сектор не търпят съществени промени. Ликвидната позиция на отделните кредитни институции остава адекватна на структурата на привлечения ресурс. Спрямо предходния месец коефициентът на ликвидните активи, изчисляван по Наредба № 11 на БНБ, незначително се понижава (с 0.4 пр.п.). Нивото на този показател (25.51% в края на ноември) потвърждава наличието на висок ликвиден капацитет. Реализираните лихвени и нелихвени приходи през месеца надхвърлят оперативните разходи (включително и за обезценка) и осигуряват повишаване на печалбата на системата с BGN 37 млн. до BGN550 млн. В рамките на месеца общата сума на активите на системата намалява с 0.9% до BGN 75.4 млрд. под влияние на динамиката в привлечените средства. В годишен план активите на банковия сектор нарастват с BGN 2.8 млрд. (3.9%). Регистрирано е увеличение на ценните книжа в портфейлите, определени по справедлива стойност и до падеж, и едновременно намаление на тези, държани за търгуване и на разположение за продажба. През месеца паричните средства и вземанията от кредитни институции отбелязват спад съответно с 0.2% и с 6.9%. В привлечените средства е отчетено намаление със BGN 750 млн. (1.2%) поради настъпил падеж на ресурс от кредитни институции и спада при институциите, различни от кредитни. Темпът на нарастване на депозитите от граждани и домакинства (1.3%, или BGN 411 млн.) е два пъти по-висок от отчетения през октомври. Вследствие на това делът на местния ресурс в общия обем на привлечените средства се увеличава и в края на ноември е 80%. През периода ноември 2010 – ноември 2011 размерът на привлечените средства в системата нараства с 3.7% (BGN 2.3 млрд.) основно по линия на средствата от населението (13.9%). През месеца брутните кредити и аванси (без тези за кредитни институции) се увеличават с 0.2% (106 млн. лв.). Корпоративните заеми нарастват с 0.3% (BGN 99.8 млн.), а размерът на експозициите на дребно остава почти без промяна. В останалите позиции на кредитния портфейл (централни правителства и некредитни институции) е налице месечен растеж. Към 30 ноември 2011 системата отчетна годишно номинално нарастване на кредитите (без тези за кредитни институции) с 2.7% (BGN 1.4 млрд.). Балансовият капитал на банковия сектор през ноември е увеличен с 0.3% (BGN 29 млн.) основно по линия на текущия финансов резултат.

Показатели за финансово посредничество (% от БВП)			
	11/10	10/11	11/11
Нефинансови предприятия	44.8%	42.5%	42.7%
Финансови предприятия	1.3%	1.1%	1.1%
Домакинства и НТООД	27.0%	24.6%	24.6%
Потребителски кредити	10.8%	9.8%	9.8%
Жилищни кредити	12.3%	11.4%	11.4%
Депозити на НФИ и др. клиенти	66.0%	66.6%	66.7%
Активи на банковата система	103.0%	98.7%	97.8%

Източник: Паричен отчет на БНБ, баланс на банковата система, Министерство на финансите БВП 2010, 2011

Депозити = депозити на НФИ и др. клиенти + депозити от ДФИ

От 01/2007 депозити, различни от кредитни институции

МЕТОДОЛОГИЧЕСКИ БЕЛЕЖКИ**ВЪНШЕН СЕКТОР****ТЕКУЩА СМЕТКА**

Текущата сметка обхваща получаването и предоставянето на стоки и услуги, доход и текущи трансфери между страната и останалия свят. Потоците, записани в кредитната страна, представляват тази част на brutния вътрешен продукт, предоставени на останалия свят (износ на стоки и услуги), както и предоставянето на фактори на производство, изразени чрез получен (или който следва да бъде получен) доход – компенсации на наетите и инвестиционен доход (лихви, дивиденди и др.). Включват се също така и компенсиращи записи за безвъзмездно получени реални и финансови ресурси (трансфери). Потоците в дебитната страна представляват brutния продукт, създаден в останалата част на света и придобит от националната икономика (внос на стоки и услуги), както и придобиването на фактори на производство, изразени чрез платен (или който следва да се плати) доход. Включват се също така и компенсиращи записи за безвъзмездно предоставени реални и финансови ресурси.

Статията Стоки в текущата сметка на платежния баланс обхваща преносими стоки, за които е налице смяна на собствеността между резиденти и нерезиденти. Данните за вноса и износа FOB (Free on board) са базирани на митнически декларации като кодовете, използвани в тях са по „Хармонизираната система за описание и кодиране на стоките“, на Световната митническа организация, въведена през 1988 и допълнена през 1992. Считано с данните за януари 2006 Българската народна банка и Националният статистически институт съвместно прилагат разработена от тях методология за оценка на вноса по цени fob и на приходите и разходите за товарен транспорт. Методологията се базира на анализ на съотношенията cif – fob при вноса на стоки в зависимост от различните видове доставки по вноса, както и от използвания транспорт и националност на превозвача. При представяне на географското разпределение на данните за износа и вноса в платежния баланс на страната се следват следните правила:

Съгласно европейските Регламенти, при търговия със страни членки на ЕС:

- при пристигания - страната партньор е страната членка, от която стоките се изпращат за България.
- при изпращания - страната партньор е страната членка, за която се изпращат стоките.

При данните за търговията със страни извън ЕС:

- при внос - страната партньор е тази, която е произвела стоката, наречена „страна на произход“.
- при износа - страната партньор е тази, която ще консумира стоките наречена „страна на потребление“.

Статията Услуги обхваща транспортни, туристически и други услуги.

Българската народна банка извлича данните за товарния транспорт от данните за външната търговия и за пътническият транспорт от данните за туризма на базата на оценки. Считано с данните за м. януари 2006 БНБ въведе нова методология за оценка на приходите и разходите за товарен транспорт. Приходите от товарен транспорт се формират от оценката на приходите на местни превозвачи свързани с износа на стоки на страната. Разходите се калкулират като оценка на разходите направени от местни лица в полза на чуждестранни превозвачи, свързани с вноса на стоки в страната. Приходите и разходите се оценяват по типове транспорт и националност на превозвача. С въвеждането на системата „ИНТРАСТАТ“, от януари 2007 настъпиха промени и в начина на оценяване на приходите и разходите от товарен транспорт на България с останалите страни – членки на ЕС. Поради по-големия срок за получаване от НСИ на подробни данни за търговията на България с останалите страни – членки на ЕС, към датата на публикуване на първоначалния отчет за платежния баланс за съответния месец (42 дни след края на отчетния период) предварителната оценка за приходите и разходите от товарен транспорт е изчислена на база на данните от предходни години. Тези оценки подлежат на ревизия след получаване на предварителните подробни данни (с детайли по страни и стоки) за търговията с останалите страни – членки на ЕС за отчетния месец.

Статия Пътувания обхваща стоки и услуги, включително тези, свързани със здравни и образователни услуги, предоставени на туристи, пътуващи служебно или лично. До края на 2006 данните за туризма се базират на данни от Министерството на вътрешните работи относно броя на туристите, пресекли границата, както и на оценки на разходите, извършени от един турист на база на методология за оценяване на приходите и разходите от туристически услуги – „Методология за оценка на приходите и разходите от пътувания и туризъм в платежния баланс на България“ (Българска народна банка, Министерство на търговията и туризма, 18 ноември 1999). От началото на 2007 данните за броя на чуждестранните граждани, посетили страната се базират на информацията от НСГП и дооценки на НСИ. С данните за м. януари 2010 БНБ въведе нова методология за оценка на приходите и разходите за пътувания и пътническият транспорт. Най-общо моделът за оценка на статия Пътувания се базира на произведението на броя на презграничните пътувания по размера на направените разходите за едно пътуване от съответния тип (за по-подробна информация виж „Методология за оценка на статии „Пътувания“, „Пътнически транспорт“ и „Компенсация на наетите - кредит“ на платежния баланс на България“ (Българска народна банка, март 2010)). Оценките за броя и структурата на презграничните пътувания се базират на данни от Министерството на вътрешните работи относно броя на пресичанията на държавната граница и дооценки на Националният статистически институт. Оценките на размера на разходите, направени по време на едно пътуване са построени в резултат на данните събрани от проведеното от БНБ Проучване на границата сред пътуващите български и чуждестранни граждани (юли 2007 – август 2008). С публикуването на данните за месец януари 2010 бяха ревизирани данните за периода 2007 - 2009.

Статията Други услуги обхваща постъпленията и плащанията по всички останали категории услуги, различни от тези, свързани с транспорт или пътувания (съобщителни, строително-монтажни, финансови, застрахователни, лизингови, услуги в областта на науката, културата и спорта и др.). Източници на информация по тази статия до края на 2009 са отчетите на банките за извършения от тях и техните клиенти износ и внос на нефакторни услуги и на фирмите, които предоставят тримесечна информация за сметките си в чужбина. От 1 януари 2010 влезе в сила Регламент (ЕО) № 924/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 относно презграничните плащания в рамките на Общността и за отмяна на Регламент (ЕО) № 2560/2001, с който се повиши до 100 000 лв. прага, под който са премахнати задълженията за отчитане въз основа на сепълмент, наложени на доставчиците на платежни услуги за целите на статистическото отчитане на платежния баланс, които са свързани с платежни операции на техни клиенти. Качеството и обхвата на събираната от банките информация зависи в голяма степен от размера на прага, над който банките докладват на БНБ информация за извършвани от тях операции между резиденти и нерезиденти. Въвеждането на праг от 50 000 евро, считано от 1 януари 2010, при липса на алтернативен източник, би довело до силно влошаване качеството на данните за платежния баланс на страната и преди всичко на текущата сметка. Направеният анализ показва, че загубата на информация при някои видове услуги би достигнала до 90%. Поради това БНБ промени методологията за събиране на данни за износа и вноса на услуги и някои други операции в текущата сметка на платежния

От 1 януари 2010 влезе в сила Регламент (ЕО) № 924/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 относно презграничните плащания в рамките на Общността и за отмяна на Регламент (ЕО) № 2560/2001, с който се повиши до 100 000 лв. прага, под който са премахнати задълженията за отчитане въз основа на сетълмент, наложени на доставчиците на платежни услуги за целите на статистическото отчитане на платежния баланс, които са свързани с платежни операции на техни клиенти. Качеството и обхвата на събираната от банките информация зависи в голяма степен от размера на прага, над който банките докладват на БНБ информация за извършвани от тях операции между резиденти и нерезиденти. Въвеждането на праг от 50 000 евро, считано от 1 януари 2010, при липса на алтернативен източник, би довело до силно влошаване качеството на данните за платежния баланс на страната и преди всичко на текущата сметка. Направеният анализ показва, че загубата на информация при някои видове услуги би достигнала до 90%. Поради това БНБ промени методологията за събиране на данни за износа и вноса на услуги и някои други операции в текущата сметка на платежния баланс. От началото на 2010 БНБ провежда регулярно тримесечно проучване на постъпленията и плащанията между местни и чуждестранни лица във връзка с получаването и предоставянето на услуги, възнаграждения, осигуровки и безвъзмездни постъпления и плащания, които се включват в текущата сметка на платежния баланс. На база на данните събрани от това проучване, с данните за януари 2011 са публикувани ревизирани данни за месеците на 2010 г. За целите на месечното отчитане на платежния баланс се използват данните от банките за постъпленията и плащанията, свързани с износ и внос на услуги над прага от 100 000 лв., както и дооценки на БНБ за постъпления и плащания под прага от 100 000 лв. След получаване на тримесечните данни от проучването сред предприятията извършващи внос и износ на други услуги данните подлежат на ревизия.

Статията Доход включва две категории: (1) компенсации на наетите и (2) инвестиционен доход. Компенсациите на наетите обхващат надници, заплати и други плащания към нерезиденти, работещи в страната, или получени от резидентите, работещи в чужбина. Компенсациите на наетите обхващат и доход реализиран в резултат на неофициална заетост. За периода от април 2001 до декември 2006 БНБ оценява този поток съгласно "Методология за оценка на потоците, дължащи се на неофициална заетост", 14 март 2006. С данните за януари 2010 бе въведена нова методология за оценка на кредитната страна на статия Компенсациите на наетите (виж "Методология за оценка на статии „Пътувания“, „Пътнически транспорт“ и "Компенсация на наетите - кредит" на платежния баланс на България" (Българска народна банка, март 2010). С публикуването на данните за месец януари 2010 бяха ревизирани данните за периода 2007 - 2009.

Инвестиционният доход покрива постъпления и плащания на доход, свързан с външни финансови активи и пасиви – по директни инвестиции (дивиденди и реинвестирана печалба), портфейлни инвестиции, други инвестиции и по резервни активи.

Трансфери са всички реални ресурси и финансови средства, предоставени безвъзмездно от една икономика на друга. Текущите трансфери засягат пряко нивото на разполагаемия доход на една икономика и потреблението на стоки и услуги. В този смисъл, текущите трансфери намаляват дохода и потребителските възможности на страната донор и увеличават дохода и потребителските възможности на страната получател. В Текущи трансфери се включват постъпилите средства по предприемаческите и присъединителните фондове на Европейския съюз, парични преводи от частни лица, както и дарения, помощи, наследство, печалби от лотарии, пенсии, данъци, вноски за социални осигуровки и др. С данните за м. януари 2010 БНБ въведе нова Методология за оценка на статия „Парични преводи от българи, живеещи постоянно в чужбина“.

Статията „Парични преводи от българи, живеещи постоянно в чужбина“ е подстатия на статията „Текущи трансфери, кредит“ в текущата сметка на платежния баланс и е балансираща статия за безвъзмездно получени ресурси в брой или в натура. Въвеждането на новата методология за отчитане на тези потоци се налага основно поради промяна в официалния праг на отчитане на търговските банки и поради необходимост от обхващане на трансферите, извършени не само по официален път, но и по неофициални канали. Оценките на емигрантските преводи се базират на умножението на броя български емигранти, превеждащи пари към техни близки, по сума на средния трансфер. Тези изчисления се правят съответно за официалния и неофициалния канал на трансфериране. Сумирането на средствата трансфериращи по двата канала представлява общата сума на преводите от български емигранти. Данните за броя на българските емигранти се базира на информация от Държавната агенция за българите в чужбина, българските посолства в чужбина и данни на Евростат. Данните за процента на български емигранти, трансфериращи към техни близки в страната, за дела на трансфериращи по официален канал и неофициален канал и за средния трансфер за всеки от трансферните канали се базира на данни от Проучване на границата сред пътуващите български и чуждестранни граждани (август 2007– юли 2008), проведено от БНБ чрез външен изпълнител. С публикуването на данните за месец януари 2010 г. бяха ревизирани данните за периода 2007 - 2009.

КАПИТАЛОВА СМЕТКА

Капиталовата сметка включва две категории: (1) капиталови трансфери и (2) придобиване или предоставяне на нематериални, нефинансови активи. Когато са в натура, капиталовите трансфери включват (1) прехвърляне на собственост на основни средства, или (2) безвъзмездно опрощаване на пасив от страна на кредитора. Когато е налице плащане, един трансфер е капиталов, когато е свързан със или зависим от придобиване или предоставяне на основни средства (например инвестиционни субсидии).

ФИНАНСОВА СМЕТКА

Финансовата сметка обхваща всички трансакции (реално извършени и начислени) във външните финансови активи и пасиви на една икономика. Външните активи и пасиви са класифицирани основно според типа на инвестицията. Финансовата сметка включва (1) преки инвестиции, (2) портфейлни инвестиции и (3) други инвестиции.

• Преки инвестиции включва преки инвестиции в чужбина, преки инвестиции в страната и сливания и придобивания. Пряка инвестиция е категория в международните инвестиции, при която резидент на една икономика – директен инвеститор – придобива дълготраен интерес (поне 10% от дяловия капитал или правото на глас) в предприятие, намиращо се в друга икономика – директно инвестиционно предприятие. Директната инвестиция включва както първоначалната трансакция, чрез която се установява отношението между директния инвеститор и директното инвестиционно предприятие, така и всички последващи трансакции между тях. Трансакциите могат да касаят промяна в участието на директния инвеститор в капитала на инвестиционното предприятие, промяна във вътрешнофирмената задължителност, както и дела на директния инвеститор в неразпределената печалба/загуба на предприятието за отчетния период. Преките инвестиции в чужбина се отчитат като актив, преките инвестиции в страната – като пасив.

В подстатията Сливания и придобивания се отразяват всички сделки по сливания и придобивания, с цел да се елиминира тяхното влияние върху отчетаните данни за преките инвестиции в страната. Международната практика показва, че извършването на такива транзакции като цяло не води до увеличаване на производствените мощности и на заетостта, както и че направените изводи от анализа на данните за преките инвестиции в които са включени данните за сделки по сливане и придобиване могат да бъдат неточни относно размера на инвестициите, тяхната динамика, отраслова и географска структура. (Виж "European Central Bank, Eurostat, Foreign Direct Investment Task Force Report", March 2004, para.332).

Портфейлни инвестиции включва портфейлни инвестиции, активи и портфейлни инвестиции, пасиви. Портфейлните инвестиции са вложения в акции, когато техният размер не надвишава 10% от дяловия/акционерен капитал на дружеството, вложения в облигации, бонове, инструменти на паричния пазар или други търгуеми ценни книжа.

Други инвестиции включва търговски кредити, заеми, валутни депозити и други активи и пасиви.

В платежния баланс под *търговски кредит* се разбират вземания между партньори по търговска сделка, които не са секюритизирани с търгуеми ценни книжа.

Статия Заеми включва получени и изплатени главници по дългосрочни и краткосрочни заеми между резидент и нерезидент, които заеми не са секюритизирани с търгуеми ценни книжа. От статия Заеми, пасиви се изключват транзакциите, свързани с получаване или погасяване на главници по кредити, отпуснати от МВФ, както и получаването на главници по заеми, отпуснати в подкрепа на платежния баланс. Последните се записват в съответните статии на група Д. Резерви и друго финансиране.

Статията Валута и депозити представя в актива си измененията във валутните депозити на резиденти в чужбина, а в пасива си – измененията в задълженията на банките, опериращи на територията на България към нерезиденти в местна и чужда валута. Съгласно основните принципи, залегнали в „Ръководството по платежен баланс“ (МВФ, 1993), при отчитане на промените във валутните депозити, Българската народна банка елиминира промените в тях, дължащи се на валутно-курсови разлики.

Статиите Други активи и Други пасиви включват осъществените транзакции по разни разчети, непокрити в останалите категории и натрупаните просрочия на дълг.

Грешки и пропуски (нето) е компенсаторна статия. Тя съществува в представянето на платежния баланс, защото системата за набиране на данни, която Българската народна банка използва, не е затворена, а представлява комбинация от различни източници на информация. За разлика от други статистически отчети, като например паричната статистика, набирането на информацията, необходима за съставяне на платежния баланс, не може да се ограничи само до използването на счетоводните отчети на банките като единствен източник на данни. Колебанията в *Грешки и пропуски (нето)*, както в знака, така и в размера, се дължат главно на: (1) ревизии на данните за вноса и износа (2) усъвършенстване на методологията за компилиране на отделните статии на платежния баланс и (3) съществуването на обективни ограничения при събиране на информацията по отделни статии на баланса.

РЕЗЕРВИ И ДРУГО ФИНАНСИРАНЕ

• Резервните активи включват тези външни активи, които са на разположение и са контролирани от централната банка (правителството), и се използват за пряко финансиране на дефицита на платежния баланс. Резервните активи включват монетарно злато, специалните права на тираж, резервната позиция при МВФ, валутните активи (включващи валутни депозити и ценни книжа) и други вземания. Записванията в тази категория се отнасят до транзакциите по активите на управление „Емисионно“ на БНБ. Данните за промените в резервните активи се включват в платежния баланс, като се изчистват от промените, предизвикани от валутно-курсевите разлики и ценовата преоценка.

Тази група в аналитичното представяне на платежния баланс включва също и Ползвани кредити от МВФ и статията Извънредно финансиране. Извънредното финансиране обхваща кредитите, получени в подкрепа на платежния баланс, както и отсрочени/преструктурирани плащания и плащания на просрочия, произтичащи от проблеми с платежния баланс. В съответствие с методологията за отчитане на операциите по извънредното финансиране („Ръководството по платежен баланс“ (МВФ, 1993), т. 454), платените главници по кредитите, получени в подкрепа на платежния баланс се отразяват във Финансовата сметка в позицията Други инвестиции – Пасиви – Заеми – Държавно управление.

РЕАЛЕН СЕКТОР

БВП – ПРОИЗВОДСТВЕН МЕТОД - НАЦИОНАЛНО НИВО

Брутният вътрешен продукт, изчислен по производствения метод, характеризира крайния резултат от икономическата дейност и се измерва с добавената стойност, създадена при производството на стоки и услуги от единиците, резиденти на икономическата територия на страната. По производствения метод БВП по пазарни цени се изчислява като сума от брунтата добавена стойност по базисни цени общо за икономиката и корективите, които включват нето данъци върху продуктите, неприпадаем данък върху добавената стойност и мита върху вноса.

БВП - МЕТОД НА ДОХОДИТЕ - НАЦИОНАЛНО НИВО

Методът на доходите е съставна част от сметките за първично разпределение на доходите. Чрез метода се отразяват доходите като елементи на добавената стойност създадена в процеса на производство. Балансова позиция на метода на доходите е брутният опериращ излишък/брутен смесен доход.

БВП - РАЗХОДИ ЗА КРАЙНО ПОТРЕБЛЕНИЕ - НАЦИОНАЛНО НИВО

БВП по метода на крайното използване се изчислява като сума от индивидуалното потребление (вкл. крайни потребителски разходи на домакинствата, крайни потребителски разходи на нетърговските организации, обслужващи домакинствата, крайни разходи на правителството за индивидуално потребление), колективното потребление (крайните разходи на правителството за колективно потребление, които задоволяват потребностите на обществото като цяло), бруто образуване на основен капитал (направените инвестиции за дълготрайни активи), изменението на запасите и външнотърговското салдо на стоки и услуги (разликата между износа и вноса на стоки и услуги).

НАБЛЮДЕНИЕ НА БИЗНЕС ТЕНДЕНЦИИТЕ В ПРОМИШЛЕНОСТТА, СТРОИТЕЛСТВОТО, ТЪРГОВИЯТА И УСЛУГИТЕ

Бизнес наблюденията в промишлеността, строителството, търговията на дребно и сектора на услугите събират информация за мненията на предприемачите по отношение на състоянието и развитието на техния бизнес. Отговорите на въпросите, включени в отделните анкетни карти са представени в тристепенна категорийна скала. Резултати са под формата на баланси, които от своя страна се получават като разлика между позитивните и негативните варианти за отговор. Изчисляват се и така наречените съставни показатели, като: показател на доверието (средна аритметична от балансите на мненията на определени показатели), показател на бизнес климата (средна геометрична на балансите за настоящата и очаквана бизнес ситуация). Част от показателите представляват числова оценка, например осигуреност на производството с поръчки (брой месеци), натоварване на мощностите (%) и други.

ИНВЕСТИЦИОННА АКТИВНОСТ В ПРОМИШЛЕНОСТТА

Наблюдението събира информация за извършените инвестиции и инвестиционните планове на предприятията. Анкетиранието на мениджърите се провежда два пъти в годината - през м. март и м. октомври, като въпросниците имат различно съдържание. На базата на резултатите от мартенското наблюдение се изчислява очакваното процентно изменение на инвестициите през текущата година спрямо инвестициите през предходната година. Въз основа на данните, получени от октомврийското наблюдение, се изчислява процентното изменение на инвестициите през текущата година спрямо инвестициите през предходната година, както и прогнозните инвестиции през следващата година спрямо инвестициите през текущата година.

НАБЛЮДЕНИЕ НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

Наблюдението събира информация за мненията на потребителите по въпроси, свързани с тяхното финансово състояние, общата икономическа ситуация в страната, инфлацията, безработицата, спестяванията и други. Предлаганите варианти на отговор са представени в петстепенна категорийна скала. Получените резултати са под формата на баланси, които от своя страна се изчисляват като разлика между относителните дялове на позитивните и относителните дялове на негативните мнения със следната особеност: на силно положителното и силно негативното мнение се дава коефициент 1, а на по-умерено положителните и по-умерено негативните мнения - коефициент 0.5. Съставният показател на доверието се изчислява като средна аритметична на балансите на очакванията за развитието през следващите дванадесет месеца на: финансовото състояние и спестяванията на домакинствата, общата икономическа ситуация в страната и безработицата, като последният баланс се взема с обратен знак.

ИНДЕКСИ НА ПОТРЕБИТЕЛСКИТЕ ЦЕНИ (ИПЦ)

Индексът на потребителските цени (ИПЦ) е официален измерител на инфлацията в Република България. Той оценява общото относително изменение на цените на стоките и услугите, използвани от домакинствата за лично (непроизводствено) потребление и се изчислява, като се прилага структурата на крайните парични потребителски разходи на българските домакинства. Основен източник на информация за разходите е изследването на бюджетите на домакинствата в страната. ИПЦ в година t се изчислява при структура на разходите от година $t-1$.

ХАРМОНИЗИРАНИ ИНДЕКСИ НА ПОТРЕБИТЕЛСКИТЕ ЦЕНИ (ХИПЦ)

Хармонизираният индекс на потребителските цени (ХИПЦ) е сравнима мярка на инфлацията на страните от ЕС. Той е един от критериите за ценовата стабилност и за присъединяването на България към Еврозоната. ХИПЦ, както и ИПЦ, измерва общото относително изменение в равнището на цените на стоките и услугите. Двата индекса се изчисляват от една и съща кошница от стоки и услуги и от едни и същи цени, но се различават по използваните тегла. ХИПЦ се изчислява с тегла, представляващи относителните дялове по групи стоки на индивидуалното и колективното потребление на всички домакинства (включително институционалните и чуждестранните) на икономическата територия на страната. Основен източник на информация за теглата са данните от националните сметки. ХИПЦ в година t се изчислява с тегла от година $t-3$.

ИНДЕКСИ НА ПРОМИШЛЕНОТО ПРОИЗВОДСТВО, ИНДЕКСИ НА ОБОРОТА В ПРОМИШЛЕНОСТТА Индексът на промишленото производство е най-важният краткосрочен икономически бизнес показател, който има за цел да измери месечните изменения в промишленото производство в продължение на дълъг период от време. Месечното наблюдение позволява да се проследи икономическото развитие в най-ранния му стадий т.е. навременният индекс на промишленото производство е подходящ за краткосрочно наблюдение на развитието на икономиката. Индексът на оборота отразява развитието на пазара на стоки и услуги, като измерва изменението в приходите от продажби на предприятията, включително приходите от продажби на стоки (купени и препродадени без допълнителна обработка) и приходите от услуги, предоставени на трети страни. Месечните индекси на производството и оборота измерват измененията в произведената продукция и оборота на промишлените предприятия. Тази информация е подходяща за проследяване на текущото икономическо развитие и за краткосрочни прогнози. Индексите не измерват действителното равнище на производството, а оценяват средното изменение на производството между два времеви периода.

ИНДЕКСИ НА ЦЕНИ НА ПРОИЗВОДИТЕЛ НА ВЪТРЕШНИЯ И НА МЕЖДУНАРОДНИЯ ПАЗАР В ПРОМИШЛЕНОСТТА

Индексите на цени на производител са един от основните краткосрочни икономически показатели, характеризиращи икономическата конюнктура в страната. Индексите измерват средното изменение на цените на промишлените продукти, произведени и продадени от българските предприятия на базата на постоянна извадка от групи продукти, произведени от дейността и продадени на вътрешния пазар или директно изнесени на международния пазар, която е представителна за цялото производство.

Нетни чуждестранни активи – получават се като разлика между brutните чуждестранни активи и пасиви на банковия сектор. Brutните чуждестранни активи са представени по инструменти и включват международните валутни резерви на страната и други чуждестранни активи на БНБ и търговските банки. Brutните чуждестранни пасиви отразяват задълженията на БНБ и търговските банки към външния сектор.

РАБОТНА СИЛА

Наблюдението на работната сила е извадково и се провежда непрекъснато, като осигурява тримесечни и годишни данни за икономическата активност на населението на възраст 15 и повече навършени години. То обхваща обикновените домакинства в България. Характеристиките на всяко анкетирано лице се отнасят за състоянието му през определена календарна седмица, което се определя като **наблюдаван период**.

Икономически активното население (работната сила) включва всички заети и безработни лица.

Заети са лицата на възраст 15 и повече навършени години, които през наблюдавания период, които: 1) извършват работа дори за един час, за което получават работна заплата или друг доход; 2) не работят, но имат работа, от която временно отсъстват поради болест, годишен отпуск, отпуск при раждане на дете, родителски отпуск, стачка или друг трудов спор и други.

Безработни са лицата на възраст от 15 до 74 навършени години, които: 1) нямат работа през наблюдавания период; 2) активно търсят работа през период от четири седмици, вкл. Наблюдавания период, или вече са намерили работа, която очакват да започнат до три месеца след края на наблюдавания период; 3) имат възможност да започнат работа до две седмици след края на наблюдавания период.

Икономически неактивни (лица извън работната сила) са лицата на 15 и повече навършени години, които не са нито заети, нито безработни през наблюдавания период.

Коефициент на икономическа активност - относителен дял на икономически активните лица от населението в същата възрастова група.

Коефициент на заетост - относителен дял на заетите лица от населението в същата възрастова група.

Коефициент на безработица - относителен дял на безработните лица от икономически активното население.

Коефициент на неактивност - относителен дял на икономически неактивните лица от населението в същата възрастова група.

ПАРИЧНИ АГРЕГАТИ

Вътрешен кредит – обединява кредита за консолидирания сектор държавно управление и за неправителствения сектор. Кредитът за консолидирания сектор държавно управление обхваща нетните вземания от централното държавно управление и брутните вземания от местното държавно управление и социално-осигурителните фондове. Кредитът за неправителствения сектор включва брутните вземания от нефинансови предприятия, финансови предприятия, домакинства и НТООД.

Широки пари (парично предлагане) – състоят се от пасиви с паричен характер на банките към резидентния сектор с изключение на тези към централното държавно управление и банковия сектор (сектори, притежаващи пари). Инструментите в паричните агрегати са групирани по степен на ликвидност и са представени по валута и по сектори. Използват се следните парични агрегати: М1, М2 и М3. Агрегат М1, известен като тесни пари, включва най-бързо ликвидните инструменти, използвани за разплащане (пари извън банките и овърнайт депозити в левове и чуждестранна валута). Квазипарите и паричният агрегат М1 съставят паричния агрегат М2. Квазипарите се състоят от депозити с договорен матуритет до 2 години и депозити, договорени за ползване след предизвестие (вкл. спестовни депозити) до 3 месеца. Най-ниско ликвидните финансови инструменти са репосделките и издадените дългови ценни книжа до 2 години. Те са в левове и чуждестранна валута и заедно с паричния агрегат М2 формират най-широкия паричен агрегат М3, който е известен като парично предлагане (широки пари).

Дългосрочни пасиви на парично-финансовите институции – дългосрочните финансови пасиви включват пасивите на парично-финансовите институции с матуритет над 2 години или период на предизвестие над 3 месеца, както и капитала и резервите. Капитал и резерви включва основния капитал на банковата система; резервите и финансовия резултат.

Паричното предлагане се основава на мултиплицирането на паричната база (пари извън банките и банковите резерви) от търговските банки. За неговото определяне се използват паричните агрегати М1, М2 и М3.

Паричната база (резервните пари) се състои от парите извън банките и средствата на търговските банки (банковите резерви). Последните включват депозитите на търговските банки в БНБ и парите в касите им. Депозитите на търговските банки обхващат задължителните минимални резерви и свръхрезервите (овърнайт и депозити с договорен матуритет). Динамиката на резервите зависи от размера на задължителните резерви (които са фиксирана част от депозитите) и от свръхрезервите. Размерът на задължителните резерви се определя от УС на БНБ и е единственият инструмент на паричната политика на централната банка в условията на паричен съвет. Равнището на свръхрезервите отразява ликвидното състояние на търговските банки и склонността им към по-голяма сигурност.

Механизъм на паричното предлагане

Паричното предлагане (М3) може да се представя като произведение на паричната база и променливата *паричен мултипликатор*.

Паричен мултипликатор – характеризира степента на мултипликационния ефект от дейността на търговските банки. Измерва се чрез съотношенията на широки пари (М3) или на отделните агрегати (М1 и М2) към резервните пари. Паричният мултипликатор е функция на съотношението *пари извън банките / депозити* и на банковите резерви към депозитите, известни като фактори за определяне на паричното предлагане. Съотношението между парите извън банките и депозитите зависи преди всичко от поведението на широката публика, а съотношението между банковите резерви и депозитите е резултат от поведението на търговските банки.

Източници на резервните пари

При стабилен паричен мултипликатор чрез въздействие върху източниците на резервните пари може да се повлияе върху общото предлагане на пари.

Чуждестранни активи (нето) – те отразяват увеличението/намалението на валутния резерв на страната. В условията на паричния съвет изменението на валутните резерви, когато е за сметка на депозитите на правителството, не влияе пряко върху паричната база и автоматично се стерилизира.

Вземания от централното държавно управление (нето) – нетната позиция се получава в резултат от нетиране на активите на централното държавно управление (салдата по левови заеми, отпуснати преди юни 1997 г. по силата на тогава действащия Закон за БНБ, и по валутните заеми съгласно чл. 45 на Закона за БНБ) с неговите пасиви.

Вземания от търговските банки – в баланса се отчетат салда по разрешени преди юни 1997 г. кредити и непогасените лихви по тях.

Останали позиции (нето) включват неклаифицирани към някоя от останалите позиции активи и пасиви.

КАПИТАЛОВ ПАЗАР

Индекс SOFIX: Базисна дата: 20 октомври 2000; Базисна стойност: 100

SOFIX е индекс, базиран на пазарната капитализация на включените емисии обикновени акции, коригирана с фрий-флоута на всяка от тях. Индексът се състои от 15-те емисии акции, отговарящи на общите изисквания при избор на емисии, които са с най-голяма пазарна стойност на фрий-флоута. Емисия, включена в изчислението на SOFIX, трябва да отговаря и на следните допълнителни условия: 1) да се е търгувала на пазар, организиран от Борсата, не по-малко от 3 (три) месеца преди включването ѝ в индекса. В случаите, когато дадена емисия е преминала за търговия между различни сегменти, за начална дата на търговията се приема първата дата на въвеждане за търговия; 2) да има пазарна капитализация, не по-малка от 40 000 000 (четиредесет милиона) лева и фрий-флоут не е по-малък от 25 (двадесет и пет)* на сто от размера на емисията, или пазарна стойност на фрий-флоута не по-малка от 10 000 000 (десет милиона) лева; броят акционери, притежатели на емисията, да не е по-малък от 500 (петстотин); 3) реализираният оборот през последната една година да не е по-малък от 2 000 000 (два милиона) лева; 4) броят на сключените сделки през последната една година да не е по-малък от 750 (седемстотин и петдесет). * Размерът на фрий-флоута за изчисляване на SOFIX се определя, както следва: 1) от 1 септември 2010 г. – 15 (петнадесет) на сто; 2) от 1 март 2011 г. – 20 (двадесет) на сто; 3) от 1 септември 2011 г. – 25 (двадесет и пет) на сто

Индекс BG REIT: Базисна дата: 03 септември 2007; Базисна стойност: 100

BG REIT е индекс, базиран на пазарната капитализация, коригирана с фрий-флоута и се състои от 7-те емисии обикновени акции на дружества със специална инвестиционна цел за секюритизация на недвижими имоти или земя с най-голяма пазарна стойност на фрий-флоута и най-висока медианна стойност на седмичния оборот за последните 6 месеца. Двата критерия имат еднаква тежест. Освен на общите изисквания при избор на емисии, емисия, включена в изчисляването на BG REIT, трябва да отговаря и на следните допълнителни условия: 1) да се е търгувала на пазар, организиран от Борсата, не по-малко от 3 (три) месеца преди включването ѝ в индекса. В случаите, когато дадена емисия е преминала за търговия между различни сегменти, за начална дата на търговията се приема първата дата на въвеждане за търговия; 2) да има пазарна капитализация, не по-малка от 5 000 000 (пет милиона) лева; 3) фрий-флоутът да е равен на поне 25 (двадесет и пет)* на сто от размера на емисията; * Размерът на фрий-флоута за изчисляване на BG REIT се определя, както следва: 1) от 1 септември 2010 г. – 15 (петнадесет) на сто; 2) от 1 март 2011 г. – 20 (двадесет) на сто; 3) от 1 септември 2011 г. – 25 (двадесет и пет) на сто;

Индекс BG 40: Базисна дата: 01 февруари 2005; Базисна стойност: 100

BG 40 е индекс, базиран на изменението на цената на емисиите и се състои от 40-те емисии обикновени акции на дружествата с най-голям брой сделки и най-висока медианна стойност на дневния оборот за последните 6 месеца, като двата критерия имат еднаква тежест. Освен на общите изисквания емисия, включена в изчисляването на BG 40, трябва да отговаря и на следното допълнително условие: 1) да се е търгувала на пазар, организиран от Борсата не по-малко от 3 (три) месеца преди включването ѝ в индекса. В случаите, когато дадена емисия е преминала за търговия между различни сегменти, за начална дата на търговията се приема датата ѝ на първа котировка; 2) При повече от три компании от една икономическа група, отговарящи на допълнителното условие по-горе, до класацията се допускат само трите емисии на компании от дадена икономическа група с най-голям брой сделки и най-висока медианна стойност на дневния оборот. Ако в резултат на класирането се окаже, че две или повече емисии на компании от дадена икономическа група заемат едно и също място в него, приоритет при включването имат тези с по-голям брой сделки за последните 6 месеца.

Индекс BG TR30 : Базисна дата: 03 Септември 2007; Базисна стойност: 1000

BG TR30 е индекс, базиран на промяната на цените на обикновените акции, включени в него, като всяка една от участващите емисии е с равно тегло. Емисиите, включени в изчисляването на BG TR30, трябва да отговарят на следните условия: 1) да имат пазарна капитализация, не по-малка от 10 000 000 (десет милиона) лева; 2) фрий-флоутът (общият брой акции в акционери, притежаващи не повече от 5 (пет) на сто от гласовете в общото събрание на емитента), да е равен на поне 10 (десет) на сто от размера на емисията; 3) броя акции от емисията да е не по-малък от 250 000 (двеста и петдесет хиляди) акции. Всички емисии, които отговарят на горепосочените условия се класират по следните критерии, имащи еднаква тежест: 1) Пазарна капитализация; 2) Брой сделки за последните шест месеца; 3) Оборот за последните шест месеца; 4) Фрий-флоут.

ПАЗАРНИ ЦЕНИ НА ЖИЛИЩА

Статистическото изследване е предназначено за изчисляване на ценови индекси на жилища (апартаменти), построени по стандартни проекти и сравними по предварително определени параметри, постоянни в процеса на наблюдението. Целта е получаване на представителни данни за средни цени и индекси на жилища в областните градове и общо за страната. Обект на изследването са цените на реално продадени жилища (апартаменти) в областните градове. Данните дават възможност да се сравни общото ценово изменение на жилищата за текущото тримесечие спрямо предходното, а също така и за по-дълъг период.

Интерпретираната в бюлетина цифрова информация е осигурена от надеждни институционални източници и Обединена Българска Банка не може да се ангажира официално с прецизността и пълнотата на използваните данни. Този материал не следва да се използва като препоръка или предложение за закупуването или продажбата на никакви финансови инструменти. Повече информация по темата на предложението изследване можете да получите при допълнително поискване. За контакти: Главен икономист, Петя Цекова, тел. (359 2)811 2980, e-mail sekova_p@ubb.bg; Главен анализатор, Зафура Бюклиева тел. (359 2) 811 2981 e-mail bojuklieva_z@ubb.bg